

Konzultációs kérdések és válaszok

a 2010. március 26-án tartott gyámhivatal vezető értekezletre

I. családba fogadás:

1.)

Kérdés:

A 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (Gyer.) 33. § (5) bekezdés a) pontja szerint a gyámhivatal a kapcsolattartás végrehajtását elrendelő végzésben kezdeményezheti a védelembé vétel elrendelését. Családba fogadott gyermek esetén szabályozásra került a szülő kapcsolattartása, azonban az gyakran konfliktusokkal jár. Családba fogadott gyermek esetében lehet-e védelembé vételt kezdeményezni?

Válasz:

Nem lehet családba fogadott gyermek vonatkozásában védelembé vételt kezdeményezni, mert akkor két gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására kerülne sor egyidejűleg ugyanannál a kiskorúnál, ami jogszabálysértő. (1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) 67.§ (1) bek.) Vizsgálni kell a családba fogadás fenntarthatóságát. Amennyiben a gyermek nem helyezhető vissza családjában, akkor más gyermekvédelmi intézkedés megtétele indokolt. (Gyer. 94.§)

II. átmeneti nevelésbe vétel:

1.)

Kérdés:

A Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság által készített szakvélemény az elkészítés dátumától számítva hány hónapig érvényes, meddig fogadhatja el a gyámhivatal?

Válasz:

A Szakértői Bizottság szakvéleményének nincs érvényességi határideje. A gyámhivatal a jogszabályban meghatározott esetekben (Gyer. 105/A.§; Gyer. 109.§ (1) bek.) kér(het) újabb szakvéleményt. A jogszabály csak az egyes vizsgálatokra határoz meg felhasználhatósági határidőt. (két hónap – 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 137.§ (2)-(4) bek.)

137. § (1) A gyermek gondozási helyének meghatározása érdekében a szakszolgálat által működtetett megyei bizottság - a gyámhivatal megkeresésére - a gyermekre vonatkozóan szakvéleményt ad, és javaslatot tesz az elhelyezés formájára. A szakszolgálat ennek alapján készíti el az elhelyezési javaslatot.

(2) A szakvélemény elkészítéséhez el kell végezni a gyermek személyiségvizsgálatát, melynek célja a gyermek egészségi, illetve személyiségállapotának meghatározása.

(3) A vizsgálat keretében

a) az egészségügyi vizsgálat megállapítja a testi fejlettséget, az esetleges testi, illetve érzékszervi fogyatékoságokat, betegségeket és idegrendszeri károsodásokat,

b) a pedagógiai és pszichológiai vizsgálat a rendelkezésre álló adatok és dokumentáció, valamint a gyermek megfigyelése, és megfelelő vizsgálati módszerek segítségével megállapítja a gyermek értelmi képességeinek szintjét, valamint személyiségfejlettségének fokát, neveltségi állapotát, továbbá a személyiségfejlődés, illetőleg a magatartás esetleges zavarainak okát és természetét.

(4) A (3) bekezdés szerinti részvizsgálatok elvégzésétől akkor lehet eltekinteni, ha két hónapnál nem régebbi vizsgálati eredmény áll rendelkezésre. A vizsgálatok eredményei alapján a megyei bizottság szakvéleményt készít.

(5) Fogyatékos gyermek esetében a szakszolgálat a megyei bizottság részére beszerzi az értelmi, testi, illetve érzékszervi fogyatékoságot megállapító szakvéleményt.

2.)

Kérdés:

Átmeneti nevelt gyermek titkos örökbefogadása után az illetékes gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe vette. A nevelésbe vételi határozatban az örökbefogadó szülők szülői felügyeleti jogának

szünetelését állapította meg. Időközben az örökbefogadás felbontása és a gyermek újbóli anyakönyvezése megtörtént, az ügy iratait a vér szerinti szülők lakóhelye szerint illetékes gyámhivatalhoz áttették. Az illetékes gyámhivatal úgy gondolja, hogy az örökbefogadás jogerős felbontása után szükséges a vérszerinti szülők szülői felügyeleti joga szünetelésének megállapítása, gondozási díj megállapítása, stb. Mivel a gyermek örökbe fogadhatónak nyilvánított átmeneti nevelt volt örökbefogadása előtt, újra örökbe adható?

Válasz:

Nem. A gyámhivatalnak az átmeneti nevelésbe vétel felülvizsgálata során vizsgálnia kell, hogy a gyermek a vérszerinti szülőkhöz hazahelyezhető-e. Amennyiben nem, akkor az átmeneti nevelésbe vétel fenntartása mellett rendelkezni kell a vérszerinti szülők szülői felügyeleti jogának szüneteléséről, a gondozási díjról, a kapcsolattartásról, stb. (Gyer. 102.§, 109.§)

Amennyiben a kapcsolattartás szabályozását követően az örökbe fogadhatóvá nyilvánítás jogszabályi feltételei ismételen fennállnak, akkor lehet a gyermeket örökbe fogadhatóvá nyilvánítani, és örökbe adni.

3.)

Kérdés:

A 2008 tavaszán átmeneti nevelésbe vett 1994-es születésű gyermek először néhány hónapig Mátészalkán volt gyermekotthonban, majd 2008. őszén Tiszadobon került gyermekotthonban elhelyezésre, miután lett szabad férőhely. A gyermek az elmúlt tanévben magántanuló volt, eddig csupán az általános iskola első osztályát végezte el. 2009. áprilisától folyamatosan szökésben van, bár a gyám több esetben is megpróbálta visszavinni a gondozási helyre. A gyámhivatal – a gyám kérelmére – meghallgatta a szülőket, és elég egyértelműen kiderült, és ezzel a gyám is egyetértett, hogy a folyamatos szökésekért nem a szülők a hibásak: nemrég szabadultak BV. Intézetből, nem akarnak visszakerülni. Amikor ők maguk viszik el a gyereket az otthonba, akkor is visszaszökik, a szülők tehetetlenek. A gondozási hely változtatása sem a gyámhivatal, sem a gyám, sem a szakszolgálat szerint nem megoldás. A nevelésbe vétel fenntartása mellett szól, hogy a gyermek súlyosan veszélyeztetve van, hiszen nemsokára 16 éves és első-második osztályos szinten van. Csak a gyermekotthonban várható, hogy magántanulóként a gyermek 18 éves korára legalább a legalapvetőbb ismereteket elsajátítja. A nevelés megszüntetése esetén ez a gyermek semmit sem fog tanulni, de jelenleg a nevelés fenntartása mellett ugyanez a helyzet. A gyermek otthon van, de nem a szülő kapja a családi pótlékot, nagyon nehéz anyagi körülmények között élnek. A gyám tehetetlen, sőt felvetődik benne, hogy gyakorlatilag van egy gyermekotthoni férőhely, de oda gyermek nem helyezhető el. Mi lehetne a megoldás?

Válasz:

Vizsgálni kell az átmeneti nevelésbe vétel jogszabályi feltételeit (Gyvt. 77.§), és amennyiben azok fennállnak, akkor a nevelésbe vételt fenn kell tartani. Kérdésként fogalmazódik meg, hogy amennyiben a gyermek speciális szükségletű, akkor elhelyezésre került-e a speciális otthonba. Amennyiben már ott van elhelyezve, akkor kérdés, hogy onnan hogyan szökhet meg folyamatosan.

III. eredménytelen védelembe vétel:

1.)

Kérdés:

A Gyer. 91/E. § (1) bekezdése szerint a védelembe vétel eredménytelensége miatt a jegyző értesíti a gyámhivatalt, mely az eljárás lefolytatása során megállapítja, hogy a gyermek megfelelő segítséggel, szoros családgondozással, jó eséllyel családban tartható, azonban a szülő a gyermeke után kapott ellátásokat (családi pótlék, *árvaellátás*) nem a gyermek szükségletire fordítja (heti szinten törlesztendő Providentes hitelét, egyéb tartozásait törleszti belőle). Ezért feltételezhetően a

gyermek veszélyeztetettsége, elhanyagolása ennek következtében áll fent, hiszen a szülő a gyermeke gondozásához szükséges alapvető feltételeket (ruha, gyógyszerek kiváltása, ételmezés) nem biztosítja. Ilyen esetben javasolhatja-e a gyámhivatal a jegyzőnek, hogy rendelkezzen a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról?

Válasz:

Javasolhatja a gyámhivatal, de ez nem kötelezi a jegyzőt.

Gyer.91/A.§ (1) bek. a) pontja szerint a jegyző a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására irányuló eljárást hivatalból megindítja, ha

- a) hivatalos tudomása van a gyermek elhanyagolásáról,
- b) a Gyvt. 17. §-a szerinti szervek, személyek azt kezdeményezik,
- c) a gyermekjóléti szolgálat erre - a pénzfelhasználási terv megküldésével és az eseti gondnok lehetséges személyének megjelölésével - javaslatot tesz.

Az 1952. évi IV. tv. (Csjt.) 81.§ (2) bekezdése szerint, ha a szülők a gyermek vagyonának kezelése tekintetében kötelességüket nem teljesítik, a gyámhatóság a vagyonkezelést rendszeres felügyelet alá vonhatja, indokolt esetben biztosítékadásra és arra is kötelezheti a szülőket, hogy a vagyonkezelésről éppúgy adjanak számot, mint a gyám.

A Csjt. 87.§ (2) bekezdése szerint a gyámhatóság egyes vagyoni ügyekre vagy az ügyeknek meghatározott csoportjára nézve a szülőtől a törvényes képviselőt jogát megvonhatja, ha attól lehet tartani, hogy a szülő a képviselőt nem a gyermek érdekeinek megfelelően gyakorolná.

Az árvaellátás a gyermek jövedelme, ő jogosult rá, ezért a Csjt. vonatkozó rendelkezései arra vonatkozóan alkalmazhatóak.

2.)

Kérdés:

Védelembe vétel eredménytelensége esetén (amennyiben nem szükséges gyámhivatal által történő intézkedés) lehet-e a családgondozó személyének módosítására javaslatot tenni, ha a szülő nyilatkozatából kiderül, hogy a családgondozót nem fogadják el, kapcsolatuk konfliktusos, és a gyámhivatal véleménye szerint van esély arra, hogy a családgondozó személyének megváltoztatásától eredmény várható?

Válasz:

A gyámhivatal nem javasolhatja a családgondozó személyének megváltoztatását, mert arról a gyermekjóléti szolgálat vezetője dönt. A gyámhivatal a szülő nyilatkozatát megküldheti a gyermekjóléti szolgálat vezetőjének, aki kezdeményezheti a családgondozó váltást, ha indokoltnak tartja.

IV. gondnokság:

1.)

Kérdés:

Gondnoksági ügyben van-e a gyámhivatalnak jogköre személyi számot kérni az okmányiroda nyilvántartó rendszeréből, mivel a BM Központi Hivatal felé küldött ADATLAP a választójoggal nem rendelkező személyekről tartalmazza a gondnokság alá helyezett személyi számát?

Válasz:

Igen, a gyámhivatal jogosult a gondnokolt személyi számát belföldi jogsegély keretében megkérni az okmányirodától az 1996. évi XX. tv. 32.§ (1) bekezdés h) pontja alapján.

32. § (1) A személyi azonosító kezelésére - az adattovábbítás kivételével - jogosult

h) a választójoggal nem rendelkező polgárok nyilvántartását vezető, valamint a neki adatot szolgáltató szerv, a választójoggal nem rendelkezők nyilvántartásának vezetéséhez;

2.)

Kérdés:

Gondnoksági ügyben a temetkezési biztosítási szerződésben kit lehet megjelölni kedvezményezettként?

Válasz:

Bárkit, akit a gondnokolt is szeretne, de nem tartjuk etikusnak, ha az a hivatásos gondnok. A temetkezési biztosítás esetén a kedvezményezett csak akkor kapja meg a biztosítási összeget, ha a holttest temethetetlen állapotban van (pl.: elsüllyedt a hajó, és nem találják meg a holttestet). Alapesetben a biztosítók egy része a temetésről szóló számlák alapján fizeti ki a biztosítási összeget, míg biztosítók másik csoportja maga szervezi meg a temetést a biztosítási összeg keretén belül.

3.)

Kérdés:

2010. január 1-től az 1996. évi LXXXV. tv. módosítását követően a Körzeti Földhivatal a városi gyámhivatalt kötelezi a gondnoksági ügyekben felmerülő igazgatási szolgáltatási díj megfizetésére a gondnokság alá helyezés tényének feljegyzése miatt. Ennek megfizetése a városi gyámhivatalokat terheli? Ügyfélre (gondnokolt vagyona) terhelhető-e az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése amennyiben az önkormányzat megfizette az eljárás költséget?

Válasz:

Nem terhelhető az ügyfélre az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése.

Álláspontunk szerint a városi gyámhivatal sem kötelezhető igazgatási szolgáltatási díj fizetésre, mert a bejegyzéssel nem szerez jogosultságot, illetve nem kérte az ingatlan nyilvántartási eljárást, hiszen a bíróság keresi meg a Földhivatalt. Javasolt, hogy a városi gyámhivatal éljen a Földhivatal döntései ellen biztosított jogorvoslati jogával.

2006. évi XX. tv. 32/E. § (1) A díjat annak kell megfizetnie, aki az ingatlan-nyilvántartási eljárás lefolytatását kéri, illetve amely szerv az erre irányuló megkeresést előterjeszti. Ha a kérelmet előterjesztő és a bejegyzés által jogot szerző, illetve a jogosult nem azonos, a díjat annak kell megfizetnie, aki a bejegyzés által jogot szerz, illetve jogosulttá válik. Ha az ingatlanon több személy szerez jogot, illetve válik jogosulttá, a feleket egyetemleges díjfizetési kötelezettség terheli. 32/E. § (4) Ha jogerős hagyatékátadó végzés, bírósági és hatósági határozat, illetve bírósági, bírósági végrehajtói vagy hatósági megkeresés alapján induló eljárás esetén a megkereső szerv nem tesz eleget a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak, az ingatlanügyi hatóság az eljárást lefolytatja, azonban a meg nem fizetett díj és annak járulékai adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülnek. A díjat az (1) bekezdés szerinti jogszerzőtől, illetve jogosulttá válótól kell behajtani.

V. gyámi és gondnoki számadás:

1.)

Kérdés:

A Gyer. 160. § (4) bekezdése értelmében „ha a gyám, vagy a gondnok személyében változás történik, az akinek a gyámi vagy gondnoki tisztsége megszűnt, a gyámhivatalnak köteles végszámadást benyújtani”. Az (5) bekezdés szerint „ha a gyámság a nagykorúság elérése, vagy a gondnokság a gondnokság megszűntetése miatt szűnik meg, a gyámi, illetőleg a gondnoki tisztséget ellátó személy annak tartozik végszámadással, aki a vagyon felett rendelkezni jogosult. Ez irányadó a gyámolt vagy a gondnokolt halála esetén is”. Amennyiben a gondnokolt elhalálozik, kell-e a volt

gondnoknak a végszámadásából egy példányt benyújtani a gyámhivatal számára, tekintettel arra, hogy annak tartozik végszámadással, aki a vagyon felett rendelkezni jogosult, azaz a törvényes örökösök felé?

Válasz:

A gondnoknak a gondnokolt halála esetén nem kell a végszámadását a gyámhivatalhoz is benyújtania. Ezt a jogszabály Gyer. 160.§ (5) bekezdése csak abban az esetben írja elő, ha a gyámnak a végszámadását a fiatal felnőtt részére kell elkészítenie.

VI. vagyoni ügyek:

1.)

Kérdés:

A Gyer. 157. § (2) bekezdés b) pontja alapján a gyámhivatal a hagyatékátadó végzés kézbesítése után az ingatlan öröklése esetén meggyőződik a tulajdonjognak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséről. A TAKARNET rendszerből elegendő-e a nem hiteles tulajdoni lap lekérése vagy meg kell keresni a Földhivatalt.

Válasz:

Belföldi jogsegély keretében kell megkeresni a Földhivatalt, amely nem esik az igazgatási szolgáltatási díj fizetési kötelezettség alá.

2.)

Kérdés:

Kizáró gondnokság alatt álló ügyfelünk gyámhatósági betétjében 9.600.000,- Ft van elhelyezve. A gondnokolt egyetlen hozzátartozója a maga is idős és beteg anyja, aki nem tudja ellátni. A gondnokság alatt álló jelenleg a Máriapócsi Szociális Otthon Gondozó Házában van. Az otthon megkereste hivatalunkat, hogy a gondnokolt és a gondnok szeretné, ha a gondnokolt a szociális otthonban maradna, amelyhez szükséges egy apartman megvásárlása 1,5 millió forintért. Ezért a gondnokolt haláláig ott élhetne. A gondnok és a gondnokolt elmondta a gyámhivatalban, hogy valóban van ilyen kérelmük, szeretne a gondnokolt az intézményben maradni. A Gyer. 149. § (4) bekezdése szerint nem engedélyezhető kifizetés a szociális intézményben elhelyezett gondnokolt esetén az intézményi költségek fedezésére, a személyi térítési díj és a költőpénz kivételével. Intézményi költségnek kell e tekinteni a megvásárolandó apartman árát? Engedélyezhető-e kifizetés az apartman megvásárlására? Amennyiben erről szerződés készül, kizárólag a gyámhivatal jóváhagyásával válik-e érvényessé?

Válasz:

Engedélyezhető az egyszeri hozzájárulásra a kifizetés, ez nem minősül intézményi költségnek. Mivel erről szerződés készül, szükséges a gondnok nyilatkozatának jóváhagyása, mert a gondnokolt beszolgáltatott vagyonára vonatkozik. (Gyer. 146.§ (1) bek. d/ pont, 149.§ (1)-(2) bek.)

3.)

Kérdés:

A jogszabályváltozásokat követően készítendő végzések (pl. gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése tárgyában, átmeneti nevelésbe vétel felülvizsgálata tárgyában) egy döntésben elkészítésének van-e jogszabályi akadálya, illetve célszerű lenne-e?

Válasz:

Jogszabály megengedi, hogy egy döntés több rendelkezést tartalmazzon különböző ügyfelek, szervek részére. (Ket. 73.§ (3) bek.) Ez alól kivétel az idézés, mely személyre szóló.

4.)

Kérdés:

Folyamatban lévő hagyatéki eljárás kapcsán a közjegyző tájékoztatja a gyámhivatalt, hogy házastársi vagyontörség jogcímén a hagyatéki leltárban szereplő személygépkocsi (korábban teljes egészében az elhunyt szülő nevére szerepelt) vonatkozásában a házastárs, mint a kiskorú gyermekek törvényes képviselője, a házastárs vagyontörségi igényét a személyautó fele részére elismeri. Tájékoztatta továbbá a gyámhivatalt, hogy a túlélő házastárs szeretné, ha a személyautó teljes egészében az Ő nevére kerülne, tekintettel arra, hogy a temetési-, és a hagyatéki költséget ő viselte, valamint ez megkönnyítené a személyautóval kapcsolatos későbbi ügyintézését. Ehhez kéri a közjegyző a gyámhivatal hozzájárulását. Mi a gyámhivatal teendője ebben az esetben?

Válasz:

Jelen esetben a törvényes képviselő saját házastársi vagyontörségi igényéhez járult hozzá. Eseti gondnokot kell kirendelni a kiskorúak részére, hiszen a szülő érdekellentét miatt nem képviselheti gyermekeit a hagyatéki eljárásban. A hagyatéki eljárás során a hagyatéki teher erejéig lehet egyezséget kötni, melyre a közjegyzőnek kell figyelemmel lennie az 6/1958. (VII.4.) IM rendelet 53.§-a alapján. Hagyatéki eljárás során a gyámhivatal a Gyer. 157.§-ában meghatározott intézkedéseket teheti meg, illetve eseti gondnokot rendel (6/1958. (VII.4.) IM rendelet 39.§ (3) bek.) a közjegyző megkeresésére.

VII. gyermektartásdíj megelőlegezés:

1.)

Kérdés:

Amennyiben gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése ügyében a fizetésre kötelezett szülő ismeretlen helyen tartózkodó személy, az erre vonatkozó eljárás lefolytatást követően (Gyer. 12. § (3) bek.) a jogszabályi feltételek fennállása esetén azonnal megelőlegezhető-e a tartásdíj?

Válasz:

Mérlegelni kell, hogy amennyiben a kötelezett hosszabb ideje tartózkodik ismeretlen helyen, és senki nem tud róla, akkor beszélhetünk-e a behajthatatlanság átmenetiségéről. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség, illetve a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint, a már két éve ismeretlen helyen tartózkodó kötelezett esetében, akiről senki sem tud semmit, már nem áll fenn a behajthatatlanság átmenetisége. Minden esetet egyedileg kell mérlegelni az átmeneti behajthatatlanság fennállását.

2.)

Kérdés:

A gyámhivatal az anya részére három kiskorú gyermeke tartására elrendelte a gyermektartásdíj megelőlegezését. Két gyermeke vonatkozásában három évre, egy gyermeke vonatkozásában a gyermek nagykorúságának eléréséig (azaz 1 évre). Amennyiben az anya a gyermek 18. életének betöltését megelőzően nyújtja be a Gyvt. 22. § (7) bekezdése szerinti gyermektartásdíj továbbfolyósítása iránti kérelmét, melyhez csatolja a középfokú nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányok folytatását igazoló iratot, kérelméhez ismételtlen kell-e csatolni a Gyer. 69. § (4) bekezdésében felsorolt egyéb iratokat (pl. foglalmi jegyzőkönyv), illetve kell-e ismételtlen igazolnia jövedelmi viszonyait, tekintettel arra, hogy két gyermeke részére még folyamatban van a folyósítás?

Válasz:

A Gyvt. 22.§ (7) bekezdése szerint a feltételek fennállása esetén a gyermektartásdíj megelőlegezése a gyermek nagykorúvá válása után is megállapítható, illetve a már megállapított gyermektartásdíj

továbbfolyósítható addig az időpontig, ameddig a középfokú nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig.

A tovább folytatás kifejezés egyértelműen arra utal, hogy csak a tanulmányok folytatását kell igazolni, míg a megállapítás kifejezés a gyermektartásdíj megelőlegezés iránti teljes eljárás lefolytatását indokolja, a jogszabályban meghatározott iratok becsatolása alapján.

Tisztelt városi gyámhivatal vezetők és ügyintézők!

Remélem válaszainkkal sikerült segítséget nyújtani a mindennapi ügyintézésben és jogszabály értelmezésben. További jó munkát kívánok.

Nyíregyháza 2010. március 26.

Tisztelettel:

Dr. Kelemen Barnabás
osztályvezető